

Rødt Vegas innspill til høringen om Kommuneplanens samfunnsdel – Vega kommune

Hovedinntrykket er at dette er en godt gjennomarbeidet plan, som i stor grad svarer på de utfordringene Vega kommune står overfor.

Vegaøyan Verdensarv har fått gjennomsyre store deler av planen, og legger med det et godt grunnlag for den videre utviklinga av kommunen. Det er verdensarven vi må bygge framtida på.

Trivsel trekkes fram som nødvendig for å skape bo-lyst og bli-lyst. Dette er helt avgjørende for å tiltrekke oss nye folk og arbeidstakere, og å få dem til å bli værende. Bo-lyst og bli-lyst, som det heter.

Rødt Vega gir en uttalelse som delvis er kommentarer til deler av planen, men også forslag til konkrete endringer.

Kapittel 1 Stolt fortid – spennende framtid

Verdensarven kommer styrket ut av denne planen, allerede fra kapittel 1, etter vedtaket 14.05.24. Dette er meget bra.

Kapittel 2 Vegaøyan verdensarv

Dette kapitlet er i sin helhet viet verdensarven og strategien for å videreutvikle den og utnytte den. Det er verdensarven vi må bygge framtida på.

Kapittel 3 Oppvekst

16. Videreutvikle fritidstilbudet.

Dette er et av våre viktigste områder for framtidig bosetting, og må satses på.

Kapittel 4 Helse, pleie og omsorg

6. Legetjenesten

Rødt Vega er mot å gå videre med å utrede interkommunal legevakt.

9. Psykisk helse og rus

Planen som foreligger jfr. Psykisk helse er beskrivende og sier mye om hva som finnes av tilbud. Den har og kartlagt hva som mangler og hva som er utfordringer. Det er veldig bra!!

Rødt ønsker følgende tilføyelse:

Pårørende arbeid.

Viser her til hva som sies om utfordring i planen.

Det skal jobbes for at lovpålagte oppgaver innenfor psykisk helse blir gjennomført slik at mennesker med store utfordringer i vårt lokalsamfunn, kan leve gode liv. Det ansettes en kommunepsykolog i kommunen, det gjennomføres et fullgodt arbeide for pårørende- søsken som har rus og psykisk helseutfordringer i familier. Det utvikles et bedre og mere målretta tilbud til menn som sliter samt et kreativt verkstedsbasert arbeide for barn og unge. (Kreativt

arbeide som tegning, maling og skriving og musikk har en dokumentert positiv virkning på mange barn og unges psykiske helse.) Det jobbes aktivt med å finne eksterne midler fra BUFDIR og andre instanser som prioriterer barn og unges psykiske helse. Det jobbes for å sikre at de som er pårørendefamilie og også verger har en god og åpen dialog med helsepersonell.

Kapittel 5 Målsettinger, strategier og tiltak for kultur

Ressursen kunst og kultur skal også gjelde profesjonelle utøvere og et mere samtidsretta syn på hva kunsten kan bidra med i et lokalsamfunn. Dvs hva vi allerede bidrar med og ønsker å fortsette å bidra med.

På side 18 vil Rødt ta inn denne teksten:

Lag og foreninger samt noen entusiaster har en forløsende effekt på befolkningen og kan utgjøre en stor forskjell i folks livskvalitet.

Vega har i tillegg flere profesjonelle aktører innen kunst og kulturfeltet som bidrar inn i det å lage et attraktivt og kreativt kulturmiljø. Vi ønsker å bruke denne ressursen i større grad og også tiltrekke oss flere profesjonelle kreative aktører som kan skape et attraktivt miljø for yngre kreative mennesker.

Punktet Kunst i det offentlige rom side 19 vil vi omformulere til:

Kunstfeltet i Vega/ - profesjonelle er en ressurs.	Jobbe for å få inn flere prosjekter innen dagens kunst i Vega-samfunnet i samarbeid med profesjonelle aktører i Vega innen billedkunst, teater, kunsthåndverk og litteratur. Ta vare på og tilrettelegge Skulpturlandskap Nordland Kain Tapper «En ny samtale» - i samarbeid med Nordland Fylkeskommune.
--	---

Kapittel 6 Næringsutvikling og sysselsetting

3. Beskrivelser av næringslivet

Det skrives om urbanisering, men det står ikke noe om at myndighetene styrer mot sentralisering. Det legges til rette for økt tilflytting til byene, men lite for å øke befolkningen i bygde-Norge. Dette må veltlegges i planen.

4. utfordringer (2024)

Fra teksten:

Tradisjonelt oppdrett av laks, ørret og regnbueørret med dagens teknologi (2024) må lokaliseres Vegaøyan verdensarvområde og buffersonen. Vega kommune utenom verdensarvområdet og buffersonen består av et mindre sjøområde som grenser mot Vevelstad og Brønnøysund, samt åpent hav vest for verdensarvområdet.

Etter vedtaket 140524 kan ikke tradisjonelt oppdrett lokaliseres i verdensarvområdet, og heller ikke i buffersonen. Det har regjeringen vedtatt. Så har Rødt ved flere anledninger

påpekt at dette forbudet aldri var tenkt å gjelde buffersonen. Rødt Vega foreslår å fjerne det omtalte avsnittet.

5. Muligheter, innovasjon og handlingsrom

5.6 Pilot for aquakultur i verdensarvområdet og buffersonen.

Vi viser til dette avsnittet, hentet fra planen:

Tradisjonell akvakultur med oppdrett av laks, ørret og regnbueørret med dagens (2024) teknologier er ikke forenlig med de unike verdiene som Vegaøyan verdensarv bygger på.

Vi skal invitere oppdrettsnæringen og myndighetene til et innovasjonssamarbeid om anlegg og driftsmodeller med tilpasset profil og en annerledes signatur. Både visuell signatur, støy, utslipp og risiko for smittsomme sykdommer skal tilpasses omgivelsene slik at verdiskapningen og sysselsettingen kan styrkes.

Målsettingen må være at videreutvikling ny, innovert akvakultur kan aksepteres for verdensarvområdet og buffersonen, og være understøttende til opprettholdelse av de framstående, unike verdensarvverdiene.

Vegaøyan verdensarv må speiles mot FNs bærekraftsmål, og de tre bunnlinjene som benyttes for å følge utviklingen, økonomisk bærekraftig, miljømessig bærekraftig og sosialt bærekraftig. Vegaøyan er et kulturlandskap som er helt avhengig av menneskelig aktivitet for at verdiene skal opprettholdes. Det miljømessige kan ikke sees isolert fra økonomisk aktivitet og menneskene som livnærer seg innenfor området.

Ambisjonene våre gjelder både anadrome arter, kveite, steinbit, torsk, andre fiskeslag, makroalger (tang og tare), mikroalger samt pigghuder, krepsdyr og bløtdyr. Ambisjonene gjelder både i og utenfor verdensarvområdet.

Rødt Vega foreslår at dette avsnittet klargjør at tradisjonelt oppdrett ikke skal inngå i dette pilotprosjektet. Vega kommune må forholde seg til regjeringens vedtak og bare etablere næringsaktivitet som ivaretar verdensarvverdiene.

5.11 Tradisjonelle fiskerier etter fisk, bløtdyr, krepsdyr og pigghuder samt foredling **Rødt Vega vil ha større fokus på fiskeriene og mulighetene framover. Vi foreslår at hovedpunktene i teksten under legges inn i planen:**

Vega er en kystkommune med en stolt fortid innen fiskeriene. Dette har innbefatta å drive et bærekraftig fiske og ta vare på havet som oppvekst og levemiljø for alle typer fisk. Det mest omfattende fisket idag i Vega er turistfiske. Vega har 50 båter i virksomhet i 7 mndr i året. Til sammen utgjør dette rundt 150 – 200 mann i aktivitet med å fiske ca 200 dager i året. Denne flåten fisker i sesonger der det ikke tradisjonelt har vært vanlig å fiske fordi man før ikke ville fiske etter kvitfisk i perioder der yngelen er i oppvekst. Turistfiske overbeskatter den fisken som i generasjoner har vært en regenerativ ressurs for øy-samfunnet vårt. Den samme trenden finnes langs hele kysten av Nordland. Overbeskatningen gjelder spesielt for fisk som stamfisk og som også holder til regionalt. Årsakene til dette er at fisketuristene får lov til å ta med fisk ut av landet og som kjent nasjonalt drives det et overfiske og fisketurister tar med mer enn de tillate 10 kg. Det er beviselig at det også i Vega dumpes store mengder av yngel som er under

minstemål av hva som er tillatt å ta i land. Det er også et problem at turistfiskere bare utnytter deler av fisken, som f.eks kveite ... noe som gjør at også denne type fisk beskattes unødvendig. Når Vegas fiskere/sjarkfiskere drar på havet på jobb, finnes det ikke lenger kvitfisk i havet i de sesongene som det er vanlig å beskatte disse artene.

Havet rundt vår øy-kommune må få en pause nå slik at bestandene av kvitfisk får bygge seg opp. Kvitfisken er en ressurs som kan brukes i et bærekraftig fiske for lokale og regionale kystfiskere. Vi ønsker og å jobbe for at Vega igjen skal bli en fiskerikommune med flere dyktige og stolte fiskere. Vi ønsker å legge til rette for dette i samråd med den kunnskapen som lokale fiskere har om havet, fisken og hvordan vi kan beskatte på en bærekraftig måte. Turistfiskere skal ikke lenger kunne eksportere/ta med fisk ut av landet. Dette er den mest effektive måten å stanse overfiske på kvitfisk.

Rødt Vega støtter seg i denne sammenhengen både på innsikt fra lokale fiskere i Vega og også regionalt og på Kystfiskarlagets fagkunnskaper.

Kapittel 7 Naturmangfold, klima, energi og miljø

Rødt Vega foreslår å ta ut vindkraft.

Kapittel 8 Steds- og boligutvikling

Her har Rødt Vega disse forslagene:

Vega bør melde interesse for å prøve ut teigbasert arealtilskudd.

Salg av landbruksvarer, med utgangspunkt i sesongen fra innhøsting.

Elektrifisert transport av mennesker og varer. Førerløse busser er ikke løsningen.

Kapittel 9 Samfunn og utvikling

Kapittel 10 Anlegg og infrastruktur

Kapittel 11 Arealstrategier

Se også kapittel 6 og 8.

Kapittel 12 Kommunal drift og forvaltning

5 Virksomhetsstyring.

Reglementene må oppdateres.

6. Interkommunalt samarbeid

Vega kommune må kreve å få vertskommuneansvar for noen av samarbeidsprosjektene.

Kapittel 13 Organisasjon, personal, kompetanse og digitalisering

Det bør legges til rette for at brukere kan benytte digitale løsninger tilknyttet kommunale tjenester.

Kapittel 14 Kommunikasjon og informasjon

Forvaltningsplan for Vegaøyen Verdensarv

Her er det veldig mye bra, men konfliktstoffet i fht oppdrett i verdensarvområdet må fjernes.